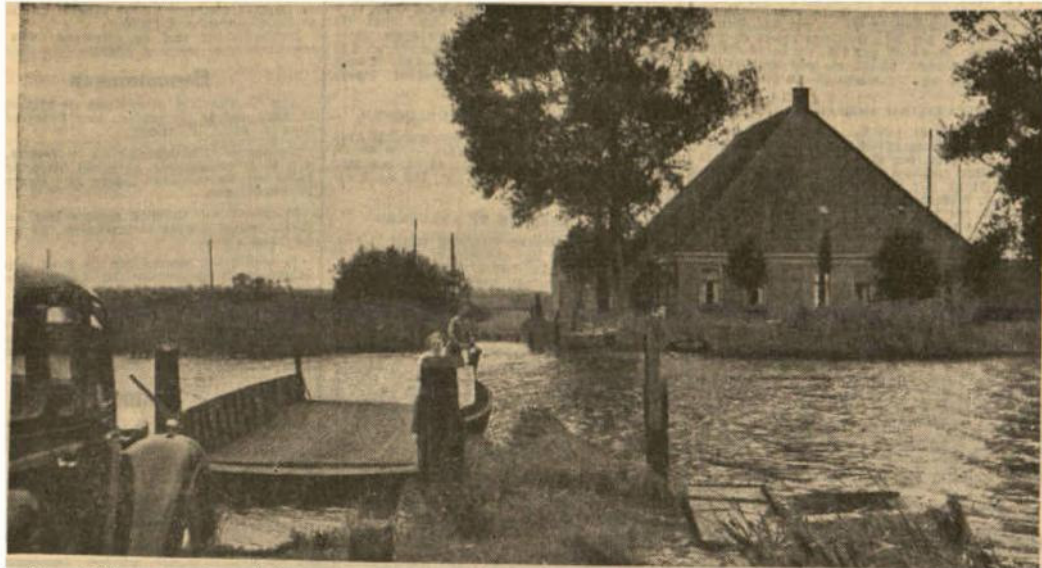

„Lucht en Veld” heet het vlakke land tussen Joure en Akkrum - en terecht

Lucht en Veld, zo noemt men het noordelijk deel van Haskerland, waar de velden zich strekken naar verre einden. In het vroege voorjaar is het een dorado voor de eierzoeker, die met de polstok „er op uit” en de velden intrekt. Men kan er z'n blik laten dwalen van Oerijsselse Straatweg, waar achter in oude tijden de *Gravinneweg* als oude heerweg van Nes naar Oldeholtwolde kronkelde, tot de rij van kleine dorpjes, die in collectief verband luisteren naar de naam van „Lege Wâlden”. Ten zuiden van Akmariep lag eens het dorpje Sint Jansga, ten noorden verheft zich het torentje van „it lytse doarp Terkaple”, waarvan dokter Eeltsje in „De Liekeblommen” zingt. Daar, in de Lege Wâlden, woonden in vroeger tijden edelen op hun sterke stinzen, daar vindt men de boerenhofsteden, die Unia en Molla heten. In het kerkje van Terkaple liggen de grote grafstenen met afbeelding en randschrift, die na de jaren onder de schoenzolen van de kerkgangers aan duidelijkheid en leesbaarheid zullen inboeten. Stenen, welke het stoffelijk overschot van de edelen dekken, die hier in de zestiende en zeventiende eeuw woonden.

Oostwaarts ontmoet het oog de Kapelle bij de Hooibrug, die de gedachten voert naar het Hasker Convent. Bij grondwerken voor het waterschap „De Deelen” in 1922 ontdekte men dicht bij dat kerkje de fundamenten van het klooster, dat op tekeningen uit de zestiende eeuw nog voorkomt. Het waren de monniken van het Hasker Convent, die in die oude tijden met het vervenen van de Westermeerder Uitgangen begonnen. Later werden deze landen ontgonnen en het hooi van Lucht en Veld werd langs de z.g. hooiwegen naar de boerderijen van Joure en Westermeer vervoerd. Het „Martinus-set”, waarvan de overblijfselen nog te zien zijn, was een „set” over de Schipsloot en deed dienst in de tijden van de hooiwegen.

van het verkeer betekende. Het was voor de kerkvoogden van Westermeer ongetwijfeld een aanleiding een boerderij aan de nieuwe weg te bouwen. Wij citeren, mede en vooral met de bijzondere afkomst van de bij de bouw gebruikte steen, de volgende aantekening: „Gebouwd door Westermeer in 1736-'37 ten westen van de rijdweg na Acum, de nieuwe huizinge genaamd „Luchtenveld”. De steen is gehaald uit het bosch te Wieuwert.”

Deze boerderij is nog het eigendom van het Burgerlijk Armbestuur van Westermeer. In de „Stads- en Dorpskroniek van Friesland” lezen we: „5 Febr. 1824: Kerkvoogden van Westermeer verhuren voor 5 jaar het logement het Tolhuis te Joure met de profijten en tolln der brug, een zathe te Westermeer groot 56½ en de zathe Lugtenveld, groot 55 bunders, bemeijerd door Bartele Lugtenveld.”

Nadat de gemeente in December 1895 al het weggedeelte van het Zand te Joure tot de weg naar Snikzwaag in onderhoud en beheer van jhr. mr. P. B. J. Vegelin van Claerbergen had overgenomen, nam zij de rest (weg Snikzwaag—Nieuwe Schouw) in 1947-1948 over van de Haskerveenpolder, die daarvoor een afkoopsom van 40.000 gulden betaalde. In 1949 werd de ene, deze zomer de tweede helft van de weg verbeterd, zodat men nu via Akkrum uit een goede verbinding met Joure zou hebben, ware het niet, dat er bij de Nieuwe Schouw veel tijd verloren gaat met de pont. De hoop, dat hier eens een brug zal worden geslagen, zal wel altijd ijdel blijven, nu op het rijkswegenplan een grote verkeersweg Lemmer—Joure—Akkrum is geplaatst, die het Deel even ten zuiden van de Nieuwe Schouw zal kruisen.

De pont over het Deel bij de „Skoupleats” aan het eind van de Vegelinweg door „Lucht en Veld”. Deze boerderij staat bekend als de oudste stielp van Friesland.

ster marren, westelijk de poelen en plassen van de Gellius graverij.

In de namen der landerijen bleef hier en daar iets van de geschiedenis bewaard. Aan de westkant van de Vegelinweg vindt men, gerekend van de hoek Snikzwaagsterweg af, eerst de „Zwarte polder”, waarin men nu nog „it swarte boskje” vindt en waar tot 1920 „de zwarte molen” stond, nadien vervangen door een windmotor. In Maart 1867 werd het reglement van deze polder opgesteld en daarin wordt als een der grenzen genoemd: de kunstweg van Joure naar Akkrum, van ouds de Lutsdijk genaamd. Aardig is te lezen, welke regeling gold voor de molen op de Zwartendijk, een regeling, die aan de Franse tijd herinnert: „de maallonen en alle andere gemeene polderlasten zullen over de ingelanden jaarlijks worden omgeslagen naar de grootte der eigendommen voor de invoering van het Nederlandsche metrieke stelsel, naar de vroegere Fransche Landmaat berekend, pondemaat voor pondemaat, 't sij voor goed of kwaad land”.